

บทที่ 4

ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การเปลี่ยนแปลงการให้ความหมายอาหารฮาลาลที่มีผลต่อการบริโภคอาหารของชาวมุสลิมในจังหวัดเชียงใหม่ มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาการให้ความหมายอาหารฮาลาลของชาวมุสลิมในเขตอำเภอเมืองจังหวัดเชียงใหม่ และเพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการให้ความหมายอาหารฮาลาลกับพฤติกรรมการบริโภคอาหารของชาวมุสลิมในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่

4.1 ผลการวิจัยด้านปัจจัยส่วนบุคคลที่เป็นข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่างในการศึกษาครั้งนี้ มีดังต่อไปนี้

ตารางที่ 4.1.1 ตารางแสดงอายุของกลุ่มตัวอย่าง

อายุ	จำนวน	ร้อยละ
20-25 ปี	4	10.00
26-31 ปี	5	12.50
32-37 ปี	17	42.50
38-43 ปี	11	27.50
44-49 ปี	3	7.50
รวม	40	100.00

ตามตารางที่ 4.1.1 กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่อายุระหว่าง 32-37 ปี ร้อยละ 42.50 รองลงมาอายุระหว่าง 38-43 ปี ร้อยละ 27.50 อายุระหว่าง 26-31 ปี ร้อยละ 12.50 อายุระหว่าง 20-25 ปี ร้อยละ 10 และอายุระหว่าง 44-49 ปี ร้อยละ 10

ตารางที่ 4.1.2 ตารางแสดงชาติพันธุ์ของกลุ่มตัวอย่าง

ชาติพันธุ์	จำนวน	ร้อยละ
ไทย	10	25.00
บังคลาเทศ	11	27.50
มาลายู	5	12.50
จีนยูนาน	9	22.50
ปากีสถาน	1	2.50
อินเดีย	3	7.50
พม่า	1	2.50
รวม	40	100.00

ตามตารางที่ 4.1.2 กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ชาติพันธุ์บังคลาเทศร้อยละ 27.5 รองลงมา ชาติพันธุ์ไทยร้อยละ 25 ชาติพันธุ์จีนยูนาน ร้อยละ 22.50 ชาติพันธุ์มาลายูร้อยละ 12.50 ชาติพันธุ์ อินเดีย ร้อยละ 7.50 ชาติพันธุ์ปากีสถานและชาติพันธุ์พม่า ร้อยละ 2.50 เท่าๆกัน

ตารางที่ 4.1.3 ตารางแสดงสถานภาพสมรสของกลุ่มตัวอย่าง

สถานภาพสมรส	จำนวน	ร้อยละ
โสด	13	32.50
สมรส	26	65.00
หม้าย	1	2.50
รวม	40	100.00

จากตารางที่ 4.1.3 กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ร้อยละ 65 มีสถานภาพสมรส รองลงมาร้อยละ 32.50 มีสถานภาพโสด และร้อยละ 2.50 เป็นหม้ายเนื่องจากสามีเสียชีวิต

ตารางที่ 4.1.4 ตารางแสดงอาชีพของกลุ่มตัวอย่าง

อาชีพ	จำนวน	ร้อยละ
รับราชการ	6	15.00
ค้าขาย	11	27.50
รับจ้าง	20	50.00
พนักงานรัฐวิสาหกิจ	3	7.50
รวม	40	100.00

จากตารางที่ 4.1.4 กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีอาชีพรับจ้าง ร้อยละ 50 รองลงมา มีอาชีพค้าขายร้อยละ 27.50 อาชีพรับราชการร้อยละ 15 และอาชีพพนักงานรัฐวิสาหกิจร้อยละ 7.50

ตารางที่ 4.1.5 ตารางแสดงรายได้ของกลุ่มตัวอย่าง

รายได้ต่อเดือน	จำนวน	ร้อยละ
ต่ำกว่า 6,000 บาท	1	2.50
6,001 – 7,000 บาท	1	2.50
7,001 – 8,000 บาท	2	5.00
8,001 – 9,000 บาท	2	5.00
9,001 – 10,000 บาท	4	10.00
10,001 – 20,000 บาท	14	35.00
20,001 – 30,000 บาท	6	15.00
สูงกว่า 30,000 บาท	10	25.00
รวม	40	100.00

จากตารางที่ 4.1.5 กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีรายได้ต่อเดือนระหว่าง 10,001 -20,000 บาท ร้อยละ 35 รองลงมามีรายได้ต่อเดือนสูงกว่า 30,000 บาท ร้อยละ 25 มีรายได้ต่อเดือนระหว่าง 20,001-30,000 บาท ร้อยละ 15 มีรายได้ต่อเดือน ระหว่าง 9,001-10,000 ร้อยละ 10 มีรายได้ต่อเดือนระหว่าง 7,001-8,000 บาท และมีรายได้ต่อเดือนระหว่าง 8,001-9,000 บาท ร้อยละ 5 เท่าๆกัน มีรายได้ต่อเดือนต่ำกว่า 6,000 บาท และมีรายได้ต่อเดือนระหว่าง 6,001-7,000 บาท ร้อยละ 2.50 เท่าๆกัน

4.2 ผลการวิจัยการปฏิบัติศาสนกิจของกลุ่มตัวอย่างมีดังนี้

นอกจากข้อมูลด้านปัจจัยส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่างแล้วได้มีการศึกษาการปฏิบัติศาสนกิจของกลุ่มตัวอย่าง โดยผู้วิจัยศึกษาศาสนกิจที่สำคัญของมุสลิม ได้แก่ การละหมาด การถือศีลอด ในเดือนรอมดอน การจ่ายซะกาต และการไปประกอบพิธีฮัจญ์

ตารางที่ 4.2.1 ตารางแสดงจำนวนครั้งของการละหมาดใน 1 วันของกลุ่มตัวอย่าง

การละหมาด	จำนวน	ร้อยละ
ละหมาด ครบ 5 เวลา	25	62.50
ละหมาด ครบ 4 เวลา	8	20.00
ละหมาด ครบ 3 เวลา	4	10.00
ละหมาด ครบ 2 เวลา	1	2.50
ละหมาด 1 เวลา	0	0.00
ไม่ละหมาด	2	5.00
รวม	40	100.00

จากตารางที่ 4.2.1 กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ละหมาดครบทั้ง 5 เวลา ร้อยละ 62.50 รองลงมา ละหมาด 4 เวลา ร้อยละ 20 ละหมาด 3 เวลา ร้อยละ 10 ไม่ละหมาด ร้อยละ 5 และละหมาด 2 เวลา ร้อยละ 2.5

ทั้งนี้ผลการวิจัยพบว่ากลุ่มตัวอย่างที่ละหมาด 4 เวลาส่วนใหญ่ไม่ได้ละหมาดดุฮริ ซึ่งเป็น ละหมาดครั้งที่ 2 ของวันเนื่องจากเป็นเวลาทำงานที่ต้องอยู่ในสถานที่ทำงานหรือต้องออกไปทำงาน นอกสถานที่ทำให้ไม่สะดวกในการละหมาด

สำหรับกลุ่มตัวอย่างที่ละหมาด 3 เวลาส่วนใหญ่ไม่ได้ละหมาดดุฮริด้วยเหตุผลเดียวกับกลุ่ม ตัวอย่างที่ละหมาด 4 เวลาคือไม่สะดวกที่จะละหมาด และละหมาดอีก 1 เวลาที่กลุ่มตัวอย่างกลุ่มนี้ ไม่ได้ละหมาด คือ ละหมาดซุฮรีที่เป็นละหมาดครั้งที่ 1 ของวัน เพราะตื่นนอนไม่ทัน

กลุ่มตัวอย่างที่ไม่ละหมาดจำนวน 2 คน (คิดเป็นร้อยละ 5) เป็นมุสลิมแต่กำเนิด 1 คน และ เป็นมูฮัลลัฟ (ผู้เข้ารับอิสลาม) 1 คน กลุ่มตัวอย่างคนแรกไม่ปฏิบัติศาสนากิจใดๆเลย ขณะที่ กลุ่มตัวอย่างที่เป็นมูฮัลลัฟจะละหมาดและถือศีลอดครบถ้วนในเดือนรอมดอน

กลุ่มตัวอย่างที่ละหมาด 2 เวลา ละหมาดเฉพาะมักริบ และอิซา ที่เป็นละหมาดครั้งที่ 4 และ ละหมาดครั้งที่ 5 ของวันเนื่องจากเป็นเวลาที่เลิกงานแล้ว สะดวกในการละหมาด

4.3 ผลการวิจัยเกี่ยวกับการถือศีลอด

ตารางที่ 4.3.1 ตารางแสดงการถือศีลอดของกลุ่มตัวอย่าง

การถือศีลอด	จำนวน	ร้อยละ
ถือศีลอดทุกวัน	33	82.50
ถือศีลอด 15 - 20 วัน	5	12.50
ถือศีลอดน้อยกว่า 15 วัน	1	2.50
ไม่ถือศีลอด	1	2.50
รวม	40	100.00

จากตารางที่ 4.3.1 กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ถือศีลอดครบทุกวัน ร้อยละ 82.50 รองลงมา ถือศีลอด 15-20 วัน ร้อยละ 12.50 ถือศีลอดน้อยกว่า 15 วัน และไม่ถือศีลอดร้อยละ 2.50 เท่าๆกัน

กลุ่มตัวอย่างที่ถือศีลอดไม่ครบทุกวันมีเหตุผลเนื่องจากเจ็บป่วย และลักษณะอาชีพที่ต้อง เดินทางตลอดเวลา

สำหรับการปฏิบัติศาสนากิจด้านการจ่ายชะกาตของกลุ่มตัวอย่าง ผลการวิจัยพบว่า กลุ่ม ตัวอย่างทั้งหมดจำนวน 40 คน (ร้อยละ 100) มีการจ่ายชะกาตครบถ้วนตามบทบัญญัติของศาสนา

และ การปฏิบัติศาสนากิจที่สำคัญของมุสลิมด้านสุดท้าย คือ การประกอบพิธีฮัจญ์นั้น ผลการวิจัย พบว่า จากจำนวนกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 40 คน มีกลุ่มตัวอย่าง 1 คน ที่ได้ไปประกอบ

พิธีฮัจญ์มาแล้ว สำหรับกลุ่มตัวอย่างที่ยังไม่ได้ประกอบพิธีฮัจญ์นั้นต่างตั้งเจตนาว่าต้องการปฏิบัติศาสนกิจด้านนี้ให้ครบถ้วนในอนาคต

เมื่อศึกษาข้อมูลพื้นฐานและข้อมูลด้านการปฏิบัติศาสนกิจของกลุ่มตัวอย่างแล้ว ผู้วิจัยได้ศึกษาพฤติกรรมการบริโภคของกลุ่มตัวอย่าง ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่างทั้งหมดทำอาหารรับประทานเองในครอบครัว โดยมีภรรยาหรือมารดาเป็นผู้รับผิดชอบทำอาหาร และเนื่องจากกลุ่มตัวอย่างทำงานนอกบ้าน ในวันทำงานอาหารมื้อเย็นจึงเป็นมื้ออาหารที่สมาชิกในครอบครัวได้รับประทานร่วมกัน และในวันทำงานกลุ่มตัวอย่างที่ทำงานในหน่วยงานหรือองค์กรมุสลิมจะรับประทานอาหารที่สถานที่ทำงานจัดให้เป็นสวัสดิการ ขณะที่กลุ่มตัวอย่างที่ไม่ได้ทำงานในหน่วยงานหรือองค์กรมุสลิมจะซื้ออาหารจากร้านขายอาหารของมุสลิมในตอนเช้าเพื่อเตรียมไว้เป็นอาหารกลางวัน

4.4 ผลการวิจัยเกี่ยวกับอาหารเพื่อสุขภาพและอาหารฮาลาล

นอกจากพฤติกรรมการบริโภคแล้ว ผู้วิจัยศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับความสนใจที่มีต่ออาหารเพื่อสุขภาพ

ตารางที่ 4.4.1 ตารางแสดงความสนใจเรื่องอาหารเพื่อสุขภาพของกลุ่มตัวอย่าง

ความสนใจเรื่องอาหารเพื่อสุขภาพ	จำนวน	ร้อยละ
ไม่มีความสนใจ	24	60.00
มีความสนใจ	16	40.00
รวม	40	100.00

จากตารางที่ 4.4.1 กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ ร้อยละ 60 ไม่มีความสนใจเรื่องอาหารสุขภาพ รองลงมา ร้อยละ 40 มีความสนใจอาหารสุขภาพ และ การศึกษาที่สำคัญได้แก่ การศึกษา เรื่องความสนใจติดตามข้อมูลข่าวสารเรื่องอาหารฮาลาลของกลุ่มตัวอย่าง

ตารางที่ 4.4.2 ตารางแสดงความสนใจติดตามข้อมูลข่าวสารเรื่องอาหารฮาลาลของกลุ่มตัวอย่าง

ความสนใจติดตามข่าวสารเรื่องอาหารฮาลาล	จำนวน	ร้อยละ
ไม่มีความสนใจ	10	25.00
มีความสนใจ	30	75.00
รวม	40	100.00

จากตารางที่ 4.4.2 ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 75 มีความสนใจติดตามข้อมูลข่าวสารเรื่องอาหารฮาลาล รองลงมา ร้อยละ 25 ไม่สนใจติดตามข้อมูลข่าวสารเรื่องอาหารฮาลาล

4.5 พฤติกรรมการบริโภคอาหารของชาวมุสลิมจังหวัดเชียงใหม่

การวิจัยเรื่อง การเปลี่ยนแปลงการให้ความหมายอาหารฮาลาลที่มีผลต่อการบริโภคอาหารของชาวมุสลิมในจังหวัดเชียงใหม่เป็นการวิจัยที่เกิดจากประเด็นคำถามว่า ปัจจุบันการเปลี่ยนแปลงของสภาพสังคมและวัฒนธรรมส่งผลทำให้มุสลิมต้องมีการปรับเปลี่ยนรูปแบบการดำเนินชีวิตประจำวันจากอดีต มุสลิมปัจจุบันมีการเปิดรับวัฒนธรรมอื่นและนำวัฒนธรรมเหล่านั้นมาผสมกลมกลืนกับวัฒนธรรมเดิมของมุสลิมที่มีอยู่ โดยประเด็นที่น่าสนใจคือ การผสมกลมกลืนนั้นมีขอบเขตกว้างเพียงใด มุสลิมยุคปัจจุบันยังยึดถือบทบัญญัติของศาสนาเป็นกรอบในการกำหนดขอบเขตของการผสมกลมกลืนอยู่หรือไม่ โดยเฉพาะด้านการรับประทานอาหาร ที่เป็นอัตลักษณ์ที่แตกต่างจากศาสนิกชนอื่นๆ และอาจกล่าวได้ว่าเป็นอัตลักษณ์ที่คนต่าง ศาสนิกมองเห็นได้อย่างชัดเจน จนสามารถแยกความแตกต่างระหว่างคนที่นับถือศาสนาอิสลามอิสลามกับคนที่นับถือศาสนาอื่น ตามบทบัญญัติของศาสนา มุสลิมจะรับประทานอาหารได้เฉพาะอาหารที่พระองค์อัลเลาะห์ทรงอนุญาตให้รับประทานได้ หรือที่เรียกว่าอาหารฮาลาล

โดยในเรื่องของอาหารนั้น ปัจจุบันกระแสการบริโภคอาหารเพื่อสุขภาพกำลังแพร่หลายในสังคม อาหารเพื่อสุขภาพเหล่านี้ส่วนใหญ่เป็นอาหารที่ไม่มีเนื้อสัตว์ หรือมีเนื้อสัตว์เล็กน้อย มักเน้นรับประทานผักผลไม้ ไข่ ปลา รวมทั้งอาหารทะเลอื่นๆ จึงเกิดคำถามที่น่าสนใจว่า กระแสการบริโภคอาหารเพื่อสุขภาพได้เข้ามาผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรมด้านการรับประทานอาหารของชาวมุสลิมปัจจุบันจนทำให้พฤติกรรมการบริโภคอาหารของชาวมุสลิมเปลี่ยนแปลงไปหรือไม่ และเชื่อมโยงไปสู่ประเด็นสำคัญ คือมุสลิมให้ความหมายอาหารเพื่อสุขภาพว่า อาหารเพื่อสุขภาพคืออาหารที่ฮาลาลด้วยหรือไม่ ขณะเดียวกันนอกจากกระแสอาหารเพื่อสุขภาพแล้วภาวะความทันสมัย ในปัจจุบัน ยังทำให้วัฒนธรรมด้านอาหารของแต่ละประเทศแพร่หลายสู่กันและกันได้ง่าย รวมทั้งอุตสาหกรรมการผลิตอาหารที่เจริญก้าวหน้าทำให้รูปแบบการผลิตอาหารและรูปแบบของอาหารมีความหลากหลายมากขึ้น ทำให้เกิดประเด็นคำถามว่าการให้ความหมายอาหารฮาลาลของมุสลิมในปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงไปหรือไม่มากนักเพียงใด ซึ่งการให้ความหมายอาหารฮาลาลแบบนี้ย่อมมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการบริโภคอาหารของชาวมุสลิม ดังนั้นเพื่อตอบประเด็นคำถามดังกล่าวข้างต้นผู้วิจัยจึงทำการศึกษาวิจัยเรื่องดังกล่าวนี้

กลุ่มตัวอย่างที่ผู้วิจัยศึกษาเป็นชาวมุสลิมที่ประกอบอาชีพนอกร้านและมีที่อยู่อาศัยในเขตอำเภอเมืองจังหวัดเชียงใหม่ กลุ่มตัวอย่างดังกล่าวถูกสุ่มมาเป็นตัวแทนของมุสลิมจากย่านที่เป็นที่ตั้งของมัสยิดใหญ่จำนวน 4 มัสยิดในเขตของอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ ได้แก่ มัสยิดช้างเผือก มัสยิดบ้านฮ่อม มัสยิดสันป่าข่อย และมัสยิดช้างคลาน มัสยิดละเท่าๆกันจำนวนมัสยิดละ 10 คน โดยแยกเป็นเพศชายมัสยิดละ 5 คน และเพศหญิงมัสยิดละ 5 คน รวมกลุ่มตัวอย่างทั้งหมดจำนวน 40 คน

จากการทบทวนเอกสารและแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยได้กำหนดตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับการบริโภคอาหารและการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการบริโภคอาหารของชาวมุสลิมในจังหวัดเชียงใหม่ไว้ว่าประกอบด้วย 4 ตัวแปรได้แก่

- 4.5.1 ปัจจัยส่วนบุคคลและครอบครัว
- 4.5.2 ความเคร่งครัดในศาสนา
- 4.5.3 ความสนใจเกี่ยวกับอาหารเพื่อสุขภาพ
- 4.5.4 ความสนใจติดตามข้อมูลข่าวสารเรื่องอาหารฮาลาล

4.5.1 ด้านปัจจัยส่วนบุคคลและครอบครัวผลการวิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ มีอายุระหว่าง 32-37 ปี และส่วนใหญ่เป็นกลุ่มชาติพันธุ์บังคลาเทศ กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่สมรสแล้ว และมีอาชีพรับจ้าง โดยส่วนใหญ่มีรายได้ต่อเดือนระหว่าง 10,001-20,000 บาท ด้านปัจจัยส่วนบุคคลและครอบครัวนี้ ผลการวิจัยพบว่าอาชีพของกลุ่มตัวอย่างมีผลอย่างสำคัญต่อการปฏิบัติกิจด้านศาสนาและพฤติกรรมกรรมการบริโภคอาหารนอกจากนี้ยังส่งผลต่อเนื่องถึงการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมกรรมการบริโภคอาหารของกลุ่มตัวอย่าง

ผลการวิจัยที่พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ที่มีอาชีพรับจ้างนั้น มีทั้งกลุ่มตัวอย่างที่ประกอบอาชีพครูและครูพี่เลี้ยง เจ้าหน้าที่ธุรการ เจ้าหน้าที่สินเชื่อ เจ้าหน้าที่บัญชี มีคฤหบดี พนักงานต้อนรับในโรงแรม คนขับรถ พ่อครัวและแม่บ้าน

กลุ่มตัวอย่างที่มีอาชีพมัคคุเทศก์ต้องเดินทางและต้องค้างพักแรมต่างจังหวัดบ่อย ทำให้ขาดละหมาดบางเวลา และไม่สามารถถือศีลอดได้ครบทุกวันในเดือนรอมดอน และกลุ่มตัวอย่างอาชีพนี้ ซื้ออาหารกล่องสำเร็จรูปในร้านสะดวกซื้อเป็นประจำ การเลือกซื้ออาหารกลุ่มตัวอย่างให้ความสำคัญกับเครื่องหมายฮาลาลทุกครั้ง และจะไม่ซื้ออาหารที่ไม่มีเครื่องหมายฮาลาล ส่วนขนมและของขบเคี้ยวกลุ่มตัวอย่างซื้อขนมรวมทั้งของขบเคี้ยวต่างๆโดยไม่ให้ความสำคัญกับเครื่องหมายฮาลาล กลุ่มตัวอย่างพิจารณาเพียงว่า ไม่มีเนื้อสัตว์เป็นส่วนประกอบเท่านั้น ขนมและของขบเคี้ยวที่กลุ่มตัวอย่างรับประทานบ่อย เช่น เบเกอรี่ ผลไม้แปรรูป ขนมกรุบกรอบบรรจุถุง รวมทั้งเครื่องดื่มต่างๆ เป็นต้น

กลุ่มตัวอย่างที่มีอาชีพพนักงานต้อนรับในโรงแรม คนขับรถ พ่อครัวและแม่บ้าน กลุ่มตัวอย่างกลุ่มนี้มีเวลาทำงานไม่แน่นอน ต้องเปลี่ยนเวรไปตามเวลาทุกเดือน การปฏิบัติกิจทางศาสนาของกลุ่มตัวอย่างกลุ่มนี้จึงมีลักษณะเหมือนกับกลุ่มตัวอย่างที่มีอาชีพมัคคุเทศก์ คือ ขาดละหมาดบางเวลา และไม่สามารถถือศีลอดได้ครบทุกวันในเดือนรอมดอน ซึ่งกลุ่มตัวอย่างกลุ่มนี้บางคนได้รวมละหมาดชดใช้จนครบ 5 เวลาเมื่อกลับที่พักโดยไม่มีกลุ่มตัวอย่างที่ถือศีลอดชดใช้การขาดการถือศีลอดในเดือนรอมดอน

ด้านพฤติกรรมกรรมการบริโภคกลุ่มตัวอย่างกลุ่มนี้จะรับประทานอาหารเช้าแรกของวันจากบ้านหรือจากที่พัก และจะซื้ออาหารสำเร็จรูปและขนมจากร้านค้าของมุสลิมเตรียมไว้สำหรับมือต่อไปจนถึงเวลาออกเวร และกลุ่มตัวอย่างบางคนเตรียมทั้งอาหารและขนมมาจากบ้าน กลุ่มตัวอย่างกลุ่มนี้บางคนซื้อขนมและของขบเคี้ยวจากร้านสะดวกซื้อ โดยใช้วิจารณญาณในการเลือกซื้อว่าขนมหรือของขบเคี้ยวชิ้นนั้นฮาลาลโดยไม่จำเป็นต้องมีเครื่องหมายฮาลาล เช่น เบเกอรี่บางชนิด ผลไม้แปรรูป ลูกอม ไอศกรีม เครื่องดื่มต่างๆ เป็นต้น

ผลวิจัยอาชีพของกลุ่มตัวอย่างพบว่า อาชีพของกลุ่มตัวอย่างที่มีอันดับรองลงมาจากอาชีพรับจ้าง คือกลุ่มตัวอย่างที่ประกอบอาชีพค้าขาย กลุ่มตัวอย่างที่มีอาชีพรับราชการ และ

กลุ่มตัวอย่างที่เป็นพนักงานรัฐวิสาหกิจ รองลงมาตามลำดับ ซึ่งกลุ่มตัวอย่างที่ประกอบอาชีพค้าขาย นั้น มีทั้งเป็นเจ้าของธุรกิจร้านอาหาร ร้านขนม เจ้าของธุรกิจที่ประกอบกิจการด้านเครื่องมือและอุปกรณ์ติดต่อสื่อสาร เจ้าของธุรกิจรับเหมาก่อสร้าง เจ้าของธุรกิจเครื่องนอน เจ้าของธุรกิจร้านขายเสื้อผ้าและหนังสือ

กลุ่มที่มีอาชีพรับราชการ ประกอบด้วย ตำรวจ เจ้าหน้าที่วิจัย ครูอาจารย์ และพยาบาล กลุ่มตัวอย่างที่เป็นพนักงานรัฐวิสาหกิจ ได้แก่ พนักงานธนาคาร

ผลการวิจัยพบว่าการปฏิบัติศาสนกิจและพฤติกรรมกรรมการบริโภคอาหารของกลุ่มตัวอย่าง ทั้ง 3 กลุ่มนี้ไม่มีความแตกต่างกัน ดังนี้

การปฏิบัติศาสนกิจของกลุ่มตัวอย่างที่มีอาชีพค้าขาย อาชีพรับราชการ และพนักงานรัฐวิสาหกิจมีลักษณะคล้ายกับกลุ่มตัวอย่างที่ประกอบอาชีพรับจ้างคือ ขาดการละหมาด และไม่สามารถถือศีลอดได้ครบในบางครั้งที่ต้องทำงานหรือต้องเดินทางเพื่อติดต่อค้าขาย

ด้านการบริโภคอาหาร กลุ่มตัวอย่างกลุ่มนี้ ส่วนใหญ่ทำอาหารรับประทานเอง ในครอบครัว มีบางมื้อและบางวันโดยเฉพาะในวันหยุดสุดสัปดาห์กลุ่มตัวอย่างและครอบครัวจึงรับประทานอาหารในร้านอาหารมุสลิมและร้านอาหารประเภทฟาสต์ฟู้ด ผลการวิจัยพบว่าการรับประทานอาหารในร้านอาหารประเภทฟาสต์ฟู้ด กลุ่มตัวอย่างจะเลือกรับประทานอาหารจากการใช้วิจารณ์ตนเองพิจารณาว่าอาหารชนิดใดไม่ควรรับประทาน และอาหารชนิดใดเป็นอาหารฮาลาลที่สามารถรับประทานได้โดยไม่จำเป็นต้องมีเครื่องหมายฮาลาลรับรองว่ารับประทานได้ เช่น กลุ่มตัวอย่างสะดวกใจในการรับประทาน ปลาทอด มันฝรั่งทอด เบอร์เกอร์ใส่อาหารทะเลหรือไส้ผัก รวมทั้ง ขนมประเภทเบเกอรี่ ไอศกรีม และเครื่องดื่ม โดยที่ไม่ตั้งคำถามว่าอาหารเหล่านั้นต้องมีเครื่องหมายรับรองฮาลาล เนื่องจากวัตถุดิบไม่เป็นที่ต้องห้าม หรือไม่ฮาลอม แต่ถ้าเป็นอาหารที่กลุ่มตัวอย่างไม่แน่ใจเรื่องวัตถุดิบ หรือ กระบวนการผลิต เช่น อาหารทอด กลุ่มตัวอย่างจะเลือกบริโภคเฉพาะอาหารที่มีเครื่องหมายฮาลาลรับรอง

4.5.2 ความเคร่งครัดในศาสนา การศึกษาความเคร่งครัดในศาสนา ผู้วิจัยศึกษาโดยสัมภาษณ์พฤติกรรมด้านศาสนาของกลุ่มตัวอย่าง 4 เรื่องได้แก่ กุรุลละหมาด การถือศีลอด การจ่ายซะกาต และการประกอบพิธีฮัจญ์ ซึ่งผลการวิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ละหมาดครบ 5 เวลา ถือศีลอดทุกวันในเดือนรอมดอน จ่ายซะกาตครบถ้วนตามศาสนบัญญัติ และยังไม่ได้ประกอบพิธีฮัจญ์ เมื่อใช้พฤติกรรมด้านศาสนาทั้ง 4 เรื่องที่ถือว่เป็นการปฏิบัติกิจทางศาสนาที่สำคัญของมุสลิมเป็นดัชนีชี้วัดความเคร่งครัดในศาสนา จึงกล่าวได้ว่ากลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาส่วนใหญ่เป็นกลุ่มมุสลิมที่มีความเคร่งครัดในศาสนา

4.5.3 ความสนใจเกี่ยวกับอาหารเพื่อสุขภาพ ผลการวิจัยพบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความสนใจเรื่องอาหารเพื่อสุขภาพน้อย ทั้งนี้ รวมไปถึงการไม่นิยมรับประทานอาหารเพื่อสุขภาพอีกด้วย

การไม่นิยมรับประทานอาหารเพื่อสุขภาพนั้น กลุ่มตัวอย่างให้เหตุผลที่แตกต่างกันว่า

- 1) ไม่ชอบรับประทาน
  - 2) รสชาติไม่อร่อย
  - 3) ไม่เชื่อว่าการรับประทานอาหารเพื่อสุขภาพจะทำให้มีสุขภาพดีขึ้นจริง
- การมีสุขภาพดีน่าจะขึ้นอยู่กับารรับประทานอาหารที่มีประโยชน์ทุกประเภทอย่างพอดี
- 4) ไม่มีเวลาสนใจเรื่องพวกนี้ทางครอบครัวทำอาหารอะไรไว้รับประทานก็จะรับประทาน เลือกไม่ได้
  - 5) กังวลเรื่องสารเคมีตกค้างในผักและผลไม้

กลุ่มตัวอย่างส่วนน้อยมีความสนใจและความรู้เรื่องอาหารเพื่อสุขภาพ โดยให้เหตุผลว่า

- 1) ต้องการให้ร่างกายแข็งแรง
- 2) ต้องการลดความอ้วน
- 3) ต้องระวังเรื่องไขมันในเลือด

4.5.4 ความสนใจติดตามข้อมูลข่าวสารเรื่องอาหารฮาลาล ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความสนใจติดตามข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับอาหารฮาลาล ทำให้มีความรู้ว่า อุตสาหกรรมการผลิตอาหารสมัยใหม่มีความซับซ้อนมากขึ้น ผลิตภัณฑ์อาหารบางประเภทอาจมีส่วนผสมของวัตถุบิที่ไม่ฮาลาลเจือปนอยู่โดยที่ผู้บริโภคไม่ตระหนักรู้ มีผลทำให้ผลิตภัณฑ์อาหารนั้นกลายเป็นอาหารฮารอมหรืออาหารต้องห้ามในการรับประทานตามบทบัญญัติของศาสนา จึงกล่าวได้ว่า กลุ่มตัวอย่างมีความสนใจที่จะรับรู้ความเคลื่อนไหวและการเปลี่ยนแปลงเกี่ยวกับเรื่องอาหารฮาลาล โดยกลุ่มตัวอย่างให้เหตุผลว่าการรับประทานอาหารที่ฮาลาลเป็นเรื่องสำคัญ เพราะเป็นคำสั่งของพระองค์อัลเลาะห์ ผู้ไม่ปฏิบัติตามถือว่าเป็นบาป กลุ่มตัวอย่างส่วนน้อยที่ไม่สนใจติดตามข่าวสารเรื่องอาหารฮาลาลนั้นให้เหตุผลว่าไม่มีเวลาติดตาม แต่ก็ให้ความสำคัญกับการเลือกรับประทานเฉพาะอาหารที่ฮาลาลเท่านั้นโดยใช้ความรู้จากบทบัญญัติของศาสนาเป็นตัวกำหนดว่าอาหารประเภทใดเป็นอาหารที่มุสลิมไม่สามารถรับประทานได้

4.6 การให้ความหมายอาหารฮาลาลของชาวมุสลิมในจังหวัดเชียงใหม่

การเปลี่ยนแปลงการให้ความหมายอาหารฮาลาลที่มีผลต่อการบริโภคอาหารของชาวมุสลิมในจังหวัดเชียงใหม่ครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้แนวคิดที่สำคัญในการศึกษา 3 แนวคิด ได้แก่ แนวคิดปรากฏการณ์นิยม แนวคิดเรื่องฮาลาล และแนวคิดเรื่องฮารอม

4.6.1 การให้ความหมายอาหารฮาลาลตามแนวคิดปรากฏการณ์นิยม

ตามแนวคิดปรากฏการณ์นิยม การทำความเข้าใจพฤติกรรมของมนุษย์หรือการอธิบายการกระทำของมนุษย์ต้องเกิดจากการเข้าใจการให้ความหมายของมนุษย์ที่มีต่อสิ่งต่างๆ รอบๆ ตัว ดังนั้นตามแนวคิดนี้การทำความเข้าใจพฤติกรรมการบริโภคอาหารฮาลาลของกลุ่มตัวอย่างจึงต้อง

ทำความเข้าใจว่า ผู้บริโภคให้ความหมายการบริโภคอาหารฮาลาลอย่างไร และการให้ความหมายการบริโภคอาหารฮาลาลดังกล่าวจะนำไปสู่การกำหนดรูปแบบพฤติกรรมกรรมการบริโภค

ผลการวิจัยพบว่ากลุ่มตัวอย่างให้ความหมายการบริโภคอาหารฮาลาลดังนี้

1) กลุ่มตัวอย่างให้ความหมายการบริโภคอาหารฮาลาลว่า คือการปฏิบัติตนให้ถูกต้องตามหลักการศาสนา การบริโภคอาหารฮาลาลหมายถึงการทำตามหลักการของศาสนา ซึ่งการบริโภคอาหารที่ฮาลาลถือเป็นหลักการเบื้องต้นและเป็นหลักการที่สำคัญของมุสลิม และเมื่อเป็นหลักการที่สำคัญการละเมิดไม่ปฏิบัติตามหลักการ ผู้ละเมิดต้องได้รับการลงโทษจากพระองค์อัลเลาะห์ ในฐานะผู้ทำบาป

2) ผลการวิจัยยังพบว่ากลุ่มตัวอย่างให้ความหมายการบริโภคอาหารฮาลาล โดยให้คำอธิบายอาหารฮาลาลว่า อาหารฮาลาลเป็นอาหารที่มาจากคำสั่งของพระเจ้าเป็นอาหารที่พระองค์อัลเลาะห์อนุมัติเจาะจงมาให้เฉพาะมุสลิมเท่านั้น เพื่อให้มุสลิมบริโภคได้อย่างถูกสุขอนามัย ทำให้ร่างกายของมุสลิมผู้บริโภคสะอาดและทำให้จิตใจบริสุทธิ์ การบริโภคอาหารฮาลาลจึงทำให้เกิดความสะอาดและบริสุทธิ์ทั้งภายนอกคือร่างกายและภายในคือจิตใจ

3) นอกจากนี้กลุ่มตัวอย่างยังให้ความหมายการบริโภคอาหารฮาลาลว่า การบริโภคอาหารฮาลาลไม่ได้เป็นเพียงเรื่องการบริโภค แต่การบริโภคอาหารฮาลาลเป็นเครื่องมือหรืออาวุธสำหรับการป้องกันตนเองของมุสลิม จากการทำคามผิดหรือการประพฤตชั่ว เนื่องจากการบริโภคอาหารฮาลาลทำให้ร่างกายสะอาดและทำให้จิตใจแข็งแรง เสริมสร้างให้การศรัทธายึดมั่นในวิถีทางของพระองค์อัลเลาะห์เป็นไปได้อย่างมั่นคงไม่หลงผิดออกจากวิถีทางอันดีงามของพระองค์อัลเลาะห์

จากผลการวิจัยดังกล่าวการให้ความหมายอาหารฮาลาลของกลุ่มตัวอย่างเป็นการให้คำอธิบายที่ชัดเจนถึงเหตุผลในพฤติกรรมกรรมการบริโภคอาหารที่เคร่งครัดของมุสลิม เป็นการให้คำอธิบายที่จะนำไปสู่ความเข้าใจพฤติกรรมกรรมการบริโภคของมุสลิมที่ชัดเจนว่า การบริโภคอาหารไม่ใช่แค่การบริโภค สำหรับมุสลิมผู้ศรัทธาการบริโภคอาหารฮาลาลเป็นการถ่อมตนยอมรับคำสั่งจากพระเจ้า และการบริโภคอาหารฮาลาลเป็นการแสดงความภักดีต่อพระเจ้า และท้ายที่สุดยังเป็นเครื่องมือป้องกันมุสลิมผู้ศรัทธาจากการหลงผิดอีกด้วย

การอธิบายพฤติกรรมกรรมการบริโภคอาหารฮาลาลของมุสลิมตามแนวคิดปรากฏการณ์นิยม ซึ่งเป็นแนวคิดที่อธิบายพฤติกรรมของมนุษย์จากการทำความเข้าใจความหมายที่มนุษย์กำหนดให้แก่สรรพสิ่งรอบๆตัวมนุษย์ เมื่อนำแนวคิดนี้มาใช้อธิบายการบริโภคอาหารฮาลาลของมุสลิมจึงเป็นการอธิบายที่ทำให้เข้าใจเรื่องการที่มุสลิมมีข้อห้ามและข้อจำกัดในการบริโภคอาหาร และเข้าใจสาเหตุที่มุสลิมยอมรับและยอมทำตามข้อห้ามดังกล่าวว่า ไม่ได้เป็นพฤติกรรมที่เลื่อนลอยปราศจากเป้าหมาย แต่เป็นพฤติกรรมที่ถูกกำหนดขอบเขตจากพระองค์อัลเลาะห์และมีเป้าหมายที่ชัดเจน

4.6.2 การให้ความหมายอาหารฮาลาลตามแนวคิดเรื่องฮาลาล

การศึกษาการให้ความหมายอาหารฮาลาลของกลุ่มตัวอย่างตามแนวคิดเรื่องฮาลาล มีประเด็นที่น่าสนใจคือ ทั้งที่โดยทั่วไปความหมายของอาหารฮาลาลได้มีคำอธิบายที่ชัดเจนในบทบัญญัติของคัมภีร์อัลกุรอาน ดังนั้นเมื่อก้าวถึงอาหารฮาลาลที่มุสลิมสามารถบริโภคได้จึงน่าจะมีคำตอบที่ตายตัวสำหรับมุสลิมทั่วโลก แต่ผลการวิจัยพบว่า การให้ความหมายอาหารฮาลาลของกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งการให้ความหมายดังกล่าวส่งผลต่อพฤติกรรมการบริโภคของกลุ่มตัวอย่างมีความหลากหลาย ดังนี้

1) อาหารฮาลาลคือ อาหารที่ไม่มีส่วนประกอบจากหมู กลุ่มตัวอย่างจึงไม่บริโภคเนื้อสัตว์โดยเฉพาะหมูที่เป็นสัตว์ต้องห้ามตามบทบัญญัติของศาสนา

2) อาหารฮาลาลคือ อาหารที่ขายในร้านอาหารมุสลิมและอาหารที่มีเครื่องหมายรับรองฮาลาล ดังนั้นในการบริโภคอาหารนอกบ้าน หรือซื้ออาหารสำเร็จรูป กลุ่มตัวอย่างจะเลือกร้านอาหารมุสลิมเป็นหลัก และเมื่อจำเป็นต้องซื้ออาหารสำเร็จรูปจากร้านสะดวกซื้อจะเลือกซื้อเฉพาะอาหารที่มีเครื่องหมายฮาลาล

3) อาหารฮาลาลบางประเภทสามารถใช้วิจารณ์พิจารณาได้ว่าเป็นอาหารฮาลาล ดังนั้น ในเรื่องการบริโภคขนมและเครื่องดื่ม การเลือกซื้อขนม และเครื่องดื่ม กลุ่มตัวอย่างให้ความสำคัญกับเครื่องหมายฮาลาลน้อยกว่าการใช้วิจารณ์ส่วนตัว ผลการวิจัยพบว่า การซื้อขนมและเครื่องดื่มของกลุ่มตัวอย่างนั้น กลุ่มตัวอย่างจะสนใจเครื่องหมายฮาลาลเฉพาะเมื่อขนมชนิดนั้นๆ มีความเสี่ยงที่จะไม่ฮาลาล เช่นเป็นขนมทอดน้ำมัน หรือขนมที่มีไส้ขนมหรือมีส่วนผสมของขนมเป็นเนื้อสัตว์ แต่ถ้าเป็นขนมประเภทขนมเค้กหรือขนมอบต่างๆไป กลุ่มตัวอย่างจะไม่ให้ความสำคัญกับการที่จะพิจารณาว่าเป็นอาหารฮาลาลหรือไม่ รวมทั้งไม่ให้ความสำคัญกับการมีเครื่องหมายฮาลาล ทั้งนี้ยังรวมถึงขนมหวานไทย เช่น ทองหยิบ ขนมชั้น ขนมหม้อแกง หรือพวกขนมเชื่อมน้ำตาลทั้งหลาย ก็เป็นขนมที่กลุ่มตัวอย่างไม่เห็นความจำเป็นต้องพิจารณาก่อนซื้อว่าฮาลาลหรือไม่ ส่วนเครื่องดื่มนั้นกลุ่มตัวอย่างละเว้นไม่ดื่มเฉพาะแอลกอฮอล์ และเครื่องดื่มที่มีส่วนผสมของแอลกอฮอล์เท่านั้น

4) ขอบเขตการให้ความหมายอาหารฮาลาลของกลุ่มตัวอย่าง จากผลการวิจัยพบว่า การให้ความหมายอาหารฮาลาลของกลุ่มตัวอย่าง กลุ่มตัวอย่างเน้นหนักที่ผลผลิตหรือตัวของอาหารและขนม โดยไม่พิจารณาความหมายของฮาลาลในกระบวนการผลิต ตัวอย่างที่ชัดเจน เช่น กลุ่มตัวอย่างบริโภคขนมประเภทเบเกอรี่หรือขนมอบได้อย่างสะดวกใจ โดยไม่คำนึงถึงว่าขนมอบดังกล่าวอบในเตาอบเดียวกันกับขนม เบเกอรี่ ที่มีส่วนผสมของหมูและเนื้อสัตว์อื่น เป็นต้น

5) การไม่ให้ความสำคัญกับผู้ประกอบอาหารและผู้ขายอาหาร ผลการวิจัยพบว่า การให้ความหมายอาหารฮาลาลของกลุ่มตัวอย่างนั้นไม่ได้ครอบคลุมไปถึงผู้ประกอบอาหารและผู้ขายอาหาร ทั้งในกรณีร้านอาหารมุสลิมและร้านขายอาหารทั่วไป ทั้งนี้พบว่า กลุ่มตัวอย่างไม่ให้ความสนใจเมื่อบริโภคอาหารร้านมุสลิมว่าผู้ประกอบอาหารหรือลูกมือและผู้ขายอาหารในร้านอาหารจะเป็นมุสลิมหรือไม่ และในขณะเดียวกันเมื่อกลุ่มตัวอย่างซื้ออาหารที่กลุ่มตัวอย่างใช้วิจารณ์พิจารณาแล้วว่าฮาลาลสามารถบริโภคได้จากร้านทั่วไปที่ไม่ใช่ร้านมุสลิม และบังเอิญมีผู้ขายอาหาร

เป็นมุสลิม ก็ไม่มีผลกระทบใดๆต่อกลุ่มตัวอย่าง คือไม่ทำให้กลุ่มตัวอย่างมั่นใจเพิ่มขึ้นหรือมีความมั่นใจลดลงในการซื้ออาหารจากร้านนั้น

นอกจากนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาการให้ความหมายของกลุ่มตัวอย่างที่มีต่อเครื่องหมายรับรองฮาลาล ซึ่งผลการวิจัยพบว่ามีข้อมูลที่น่าสนใจ ดังนี้

1) ตามความเข้าใจของกลุ่มตัวอย่างเครื่องหมายรับรองฮาลาลเป็นเครื่องหมายที่ให้เฉพาะอาหารที่มุสลิมเป็นเจ้าของหรือเป็นผู้ประกอบการในการผลิตอาหารนั้นเท่านั้น

2) เครื่องหมายรับรองฮาลาลคือเครื่องหมายที่ปลอดภัยสำหรับมุสลิม ทำให้มุสลิมมีอาหารที่สามารถบริโภคได้เวลาที่ต้องเดินทางไปในสถานที่ต่างๆ ที่ไม่มีร้านอาหารของมุสลิมให้เลือกซื้อ

3) เครื่องหมายรับรองฮาลาลเป็นเครื่องหมายที่เป็นส่วนประกอบสำคัญทำให้เกิดความมั่นใจมากขึ้นในการบริโภค

4) เครื่องหมายรับรองฮาลาลทำให้อาหารนั้นเป็นอาหารที่มุสลิมบริโภคได้โดยไม่มีข้อแม้ ไม่ต้องใช้ดุลยพินิจในการซื้อบริโภค

5) เครื่องหมายรับรองฮาลาลทำให้อาหารที่บริโภคเป็นอาหารที่ถูกต้องตามหลักการของศาสนาและยังทำให้เกิดความรู้สึกมั่นใจว่าบริโภคได้

6) เครื่องหมายรับรองฮาลาลทำให้มั่นใจว่าเป็นอาหารที่ไม่มีสิ่งเจือปนของหมู และปลอดภัยจากสิ่งต้องห้าม ซึ่งมุสลิมรับประทานได้แน่นอน

7) เครื่องหมายรับรองฮาลาลยังเป็นการรับรองว่าเป็นอาหารที่สะอาดถูกหลักอนามัย

ผลการวิจัยข้างต้นเป็นการให้ความหมายเชิงบวกที่มีต่อเครื่องหมายรับรองอาหารฮาลาล ขณะเดียวกัน ผลการวิจัยพบว่าการให้ความหมายเชิงตั้งคำถามต่อเครื่องหมายรับรองฮาลาลอย่างน่าสนใจ ดังนี้

1) เครื่องหมายรับรองฮาลาลเป็นเรื่องของธุรกิจและผลประโยชน์ เพราะผู้ประกอบการต้องเสียค่าใช้จ่ายในการขอเครื่องหมายรับรอง ดังนั้น ในการบริโภคอาหารควรยึดถือตามหลักศาสนบัญญัติมากกว่าการให้ความสำคัญกับเครื่องหมายรับรองฮาลาล

2) การได้รับเครื่องหมายรับรองฮาลาลมีรายละเอียดและมีกระบวนการหลายขั้นตอนที่ทำให้ภายหลังการได้รับเครื่องหมายรับรองฮาลาลแล้วผู้ประกอบการอาจเปลี่ยนแปลง โดยเฉพาะการเปลี่ยนแปลงวิธีการและกระบวนการการผลิต ดังนั้น ผู้บริโภคที่เป็นมุสลิมควรให้น้ำหนักกับอาหารฮาลาลตามหลักการของศาสนามากกว่าการให้น้ำหนักกับเครื่องหมายรับรองฮาลาลที่มาจากกระบวนการของการรับรองฮาลาล

3) เครื่องหมายรับรองฮาลาลไม่ควรเป็นสิ่งที่มุสลิมยึดถือและใช้ตัดสินใจในเรื่องของการบริโภค มุสลิมควรยึดตามบทบัญญัติในคัมภีร์อัลกุรอานเป็นสำคัญ

4.6.3 การให้ความหมายอาหารฮาลาลตามแนวคิดเรื่องฮารอม

การศึกษาการให้ความหมายอาหารฮาลาลตามแนวคิดเรื่องฮารอม ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างกำหนดอาหารต้องห้ามบริโภคตามแนวคิดเรื่องฮารอมในประเด็นสำคัญ 4 ประเด็น ได้แก่

1) เป็นอาหารฮารอมเนื่องจากวัตถุดิบที่ใช้ปรุงอาหาร ซึ่งวัตถุดิบสำหรับปรุงอาหารที่กลุ่มตัวอย่างทั้งหมดจำนวน 40 คนตอบว่าฮารอมชัดเจนคือ หมู โดยกลุ่มตัวอย่างเน้นให้ความสำคัญกับหมูและสิ่งเจือปนหมู อาหารใดก็ตามที่มีเนื้อหมูและสิ่งเจือปนหมู เป็นอาหารที่กลุ่มตัวอย่างไม่บริโภคเนื่องจากถูกจัดว่าเป็นอาหารฮารอม

นอกจากหมูและสิ่งเจือปนหมูที่กลุ่มตัวอย่างทั้งหมดตอบว่าเป็นอาหารฮารอมแล้ว ผลการวิจัยพบว่ากลุ่มตัวอย่างจำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 20 บริโภคอาหารทะเลในร้านอาหารและร้านอาหารญี่ปุ่นต่างๆ ไปโดยไม่คิดว่าเป็นอาหารที่ฮารอม ขณะที่มียกตัวอย่าง 1 คน บริโภคไก่ในร้านอาหารทั่วไปโดยไม่คิดว่าเป็นอาหารฮารอม

และ กลุ่มตัวอย่างจำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 7.50 บริโภคอาหารเจ และอาหารมังสวิรัต โดยให้เหตุผลว่า เป็นอาหารที่ทำจากผักที่เป็นวัตถุดิบที่ไม่ฮารอม อย่างไรก็ตามมีกลุ่มตัวอย่างจำนวน 1 คน ที่ตอบว่าไม่บริโภคอาหารเจและอาหารมังสวิรัตเนื่องจากเคยมีประสบการณ์ว่าพ่อครัวในร้านอาหารมังสวิรัตใช้น้ำต้มกระดูกหมูใส่ในอาหารมังสวิรัตเพื่อให้อาหารมีรสชาติอร่อยขึ้น

ผลการวิจัยที่กล่าวถึงอาหารฮารอมเนื่องจากวัตถุดิบที่น่าสนใจ คือ มีกลุ่มตัวอย่าง 1 คน เท่านั้นที่ให้คำตอบว่า นอกจากอาหารที่ทำจากวัตถุดิบที่เป็นหมูและเนื้อสัตว์อื่นที่ไม่ผ่านการเชือดตามหลักการของศาสนาอิสลามจะเป็นอาหารฮารอมแล้ว มุสลิมควรระมัดระวังการบริโภคอาหารที่ใช้วัตถุดิบที่มีส่วนผสมของเจลาตินที่ทำมาจากสัตว์ว่า อาหารที่มีส่วนผสมของเจลาตินเป็นอาหารฮารอมที่มุสลิมไม่สามารถบริโภคได้ด้วยเช่นกัน

ทั้งนี้ จากการศึกษาวิจัยครั้งนี้ที่มีกลุ่มตัวอย่างเพียงคนเดียวที่กล่าวถึง การเลือกบริโภคอาหารตามแนวคิดเรื่องฮารอมว่า เจลาตินเป็นอาหารฮารอมที่มุสลิมต้องระมัดระวัง ในการเลือกบริโภคนั้นอาจวิเคราะห์ได้ว่ามาจาก 2 สาเหตุ ได้แก่

(1.) เจลาตินเป็นอาหารที่เกิดจากผลิตเชิงอุตสาหกรรม จัดว่าเป็นอาหารแปรรูป ด้วยกระบวนการอุตสาหกรรมอันเป็นกระบวนการผลิตที่สามารถเปลี่ยนวัตถุดิบ ทั้งรูปร่าง / สี / กลิ่น ให้มีความแตกต่างจากเดิมจนมุสลิมที่เป็นผู้บริโภคไม่ทราบว่าเจลาตินทำมาจากวัตถุดิบประเภทใด

(2.) หรือถึงแม้ว่าผู้บริโภคมุสลิมทราบว่าเจลาตินทำมาจากสัตว์ก็ตาม แต่เจลาตินที่ใส่ในอาหารมักเป็นส่วนผสมประกอบของอาหารที่ไม่ใช่ส่วนผสมหลักของอาหารชนิดนั้นๆ ผู้ผลิตจึงไม่แจ้งข้อมูลว่าอาหารชนิดนั้นมีส่วนผสมของเจลาตินให้ผู้บริโภคทราบ ทำให้ผู้บริโภคไม่มีข้อมูลว่าอาหารที่บริโภคกันอยู่อย่างแพร่หลายหลายๆชนิดนั้นมีส่วนผสมของเจลาติน ผู้บริโภคมุสลิมจึงไม่ทราบข้อมูลว่าเจลาตินเป็นส่วนผสมที่มีอยู่ในอาหารหลายชนิดซึ่งเป็นอาหารที่ผู้บริโภคมุสลิมเคยใช้ วิจารณ์ญาณของตนเองพิจารณาแล้วว่าฮาลาล กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่จึงมองข้ามไม่กล่าวถึงเจลาตินว่าเป็นอาหารฮารอม

2) เป็นอาหารฮาลาลเนื่องจากภาชนะที่บรรจุอาหาร ผลการวิจัยเรื่องการให้ความหมายอาหารฮาลาลตามแนวคิดเรื่องฮาลาลพบว่า กลุ่มตัวอย่าง 1 คน ให้คำตอบว่า ไม่บริโภคอาหารในร้านอาหารเจและร้านอาหารมังสวิรัตินี้เนื่องจากไม่แน่ใจในความสะอาดของภาชนะที่ใส่อาหารของร้านว่ามีการปนเปื้อนกับอาหารฮาลาลอื่นๆ

แต่ประเด็นที่น่าสนใจ คือ ไม่มีกลุ่มตัวอย่างที่ให้คำตอบว่า อาหารที่กลุ่มตัวอย่างใช้วิจารณ์พิจารณาพิจารณาว่าเป็นอาหารฮาลาลโดยพิจารณาว่าไม่มีเนื้อสัตว์ต้องห้ามนั้น อาจเป็นอาหารฮาลาล เนื่องจากกระบวนการผลิตเป็นกระบวนการที่ใช้ภาชนะบรรจุอาหารร่วมกับอาหารฮาลาล

กล่าวได้ว่า การพิจารณาว่าอาหารชนิดนั้นๆ เป็นอาหารฮาลาลโดยใช้ภาชนะเป็นตัวชี้วัดนั้น กลุ่มตัวอย่างให้ความสำคัญเฉพาะกับภาชนะที่บรรจุอาหารที่วางขายหน้าร้านและภาชนะที่ใส่อาหารบริโภคเท่านั้น โดยไม่ให้ความสำคัญกับภาชนะที่ใช้ร่วมกันในกระบวนการของการผลิตเชิงอุตสาหกรรม ทั้งนี้วิเคราะห์ว่าอาจเนื่องมาจากผู้บริโภคไม่มีโอกาสได้พบเห็นกระบวนการผลิตอาหารเหล่านั้นที่กระทำในโรงงาน ซึ่งหากผู้บริโภคได้พบเห็นการผลิตอาหารที่คิดว่าฮาลาลนั้นใช้ภาชนะเดียวกันกับอาหารฮาลาล มุสลิมที่เป็นผู้บริโภคก็คงหลีกเลี่ยงไม่บริโภคเช่นกัน ที่กล่าวเช่นนี้เนื่องจากการศึกษาวิจัยพบว่า ในการบริโภคส้มตำซึ่งเป็นหนึ่งในบรรดาอาหารที่กลุ่มตัวอย่างใช้วิจารณ์พิจารณาพิจารณาว่าเป็นอาหารฮาลาล โดยที่สามารถซื้อบริโภคได้จากร้านอาหารทั่วไป และยังเป็นอาหารที่ไม่ต้องมีเครื่องหมายฮาลาลรับรองนั้น กลุ่มตัวอย่างจะซื้อส้มตำจากรถเข็นขายอาหารหรือร้านขายส้มตำทั่วไปทุกร้าน ยกเว้นร้านที่มีหมูยอ แม้ว่ากลุ่มตัวอย่างไม่ได้พบเห็นว่าแม่ค้าตำส้มตำใส่หมูยอโดยใช้ครกเดียวกับส้มตำชนิดอื่นๆ ก็ตาม

ดังนั้น ตัวแปรที่สำคัญที่ใช้พิจารณาอาหารฮาลาลโดยใช้ภาชนะเป็นตัวชี้วัดนี้ได้แก่ การมีโอกาสได้รับรู้ข้อมูลเพื่อใช้ประกอบการตัดสินใจว่าเป็นอาหารฮาลาล การสร้างโอกาสรับรู้และการเผยแพร่ข้อมูลจึงเป็นภาระสำคัญที่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรตระหนักกว่าเป็นภาระหน้าที่ ที่เร่งด่วนและจำเป็นอย่างยิ่งเพื่อเป็นประโยชน์แก่มุสลิมทั้งหมด

นอกจากนี้ในเรื่องอาหารฮาลาลโดยใช้ภาชนะเป็นตัวชี้วัดนี้ ยังมีอีกประเด็นหนึ่งที่น่าสนใจ คือ เมื่อบริโภคอาหารนอกบ้านในร้านอาหารที่ไม่ใช่ร้านของมุสลิม รวมทั้งไปร่วมงานเลี้ยงต่างๆ ที่เจ้าภาพไม่ใช่มุสลิม กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาทั้งหมดไม่ดื่มเนื้อสัตว์และเครื่องดื่มจากแก้วที่ใช้เป็นภาชนะเลย โดยกลุ่มตัวอย่างให้เหตุผลว่า ไม่แน่ใจในขั้นตอนทำความสะอาดแก้วน้ำที่อาจทำความสะอาดร่วมกับภาชนะที่ใส่อาหารฮาลาลอื่นๆ

3) เป็นอาหารฮาลาลเนื่องจากผู้ประกอบอาหารและผู้ช่วย(ลูกมือ) ผลการวิจัยพบว่า มีกลุ่มตัวอย่างจำนวน 2 คนคิดเป็นร้อยละ 5 ตอบว่า ไม่บริโภคอาหารที่ผู้ประกอบอาหารและผู้ช่วยไม่ใช่มุสลิม เพราะเป็นอาหารฮาลาลแม้ว่าเป็นร้านอาหารมุสลิมก็ตาม กลุ่มตัวอย่างให้เหตุผลว่า เวลาทำอาหารผู้ประกอบอาหารและผู้ช่วยต้องมีร่างกายสะอาด ร่างกายสะอาดในที่นี้ ไม่ได้หมายถึงความสะอาดทั่วไป แต่หมายถึงความสะอาดของร่างกายที่มุสลิมจะต้องชำระล้างร่างกายให้สะอาดก่อนการละหมาด หรือก่อนการปฏิบัติกิจทางศาสนา กลุ่มตัวอย่างชี้แจงว่า ก่อนการทำอาหารผู้ประกอบอาหารและลูกมือต้องอาบน้ำละหมาดก่อนให้มีร่างกายที่สะอาด เพราะขณะทำอาหารก่อนการใส่ส่วนผสมและเครื่องปรุงแต่ละชนิด จะต้องมีการกล่าวสรรเสริญพระองค์อัลเลาะห์ก่อน

ในฐานะผู้ประทานวัตถุบิหล่านั้น สำหรับปรุงอาหาร การกระทำเช่นนี้ทำให้อาหารนั้นเป็นอาหารฮาลาลและเฉพาะมุสลิมเท่านั้นจึงสามารถกล่าวสรรเสริญพระเจ้าได้ ดังนั้น เมื่อผู้ประกอบอาหารและผู้ช่วยไม่ใช่มุสลิมก็ทำให้ไม่สามารถทำเช่นนั้นได้ ส่งผลทำให้อาหารที่พวกเขาเหล่านี้ผลิตเป็นอาหารที่ฮารอม

4) เป็นอาหารฮารอมเนื่องจากร้านจำหน่ายอาหาร ผลการวิจัยเกี่ยวกับอาหาร ฮารอม เนื่องจากร้านจำหน่ายอาหารนี้ ผู้วิจัยแยกผลการวิจัยเป็น 2 ประเด็น ดังนี้

(1.) อาหารประเภทขนม ผลการวิจัยพบว่า ในการซื้อขนมบริโคนที่กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาทั้งหมดจำนวน 40 คน มีกลุ่มตัวอย่าง 1 คนเท่านั้นที่ไม่ซื้อขนมจากร้านที่ไม่ใช่ร้านของมุสลิม โดยมีเหตุผลว่าเป็นอาหารที่ไม่ฮาลาล เนื่องจากผู้ผลิตไม่ใช่มุสลิม ขณะที่กลุ่มตัวอย่างที่เหลือทั้งหมดจำนวน 39 คน ซื้อขนมจากร้านทั่วไปที่ไม่ใช่ร้านมุสลิมและไม่พิจารณาด้วยว่าต้องมีเครื่องหมายรับรองฮาลาล ขนมที่ซื้อบริโคนที่ส่วนมากเป็นขนมพวกขนมอบ ขนมหวานไทย ไอศกรีม และขนมขบเคี้ยวต่างๆ กลุ่มตัวอย่างให้เหตุผลในการซื้อว่า เป็นขนมของหวานจึงไม่มีส่วนผสมใดๆ ที่ไม่ฮาลาล ทำให้ไม่จำเป็นต้องซื้อในร้านมุสลิมและไม่จำเป็นต้องดูเครื่องหมายรับรองฮาลาล

(2.) อาหารประเภทอาหารคาว ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่างจำนวน 4 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 10 บริโภคอาหารที่ทำจากเนื้อไก่จากร้านอาหารจานด่วน โดยให้เหตุผลว่า เนื้อไก่ในร้านอาหารจานด่วนเหล่านั้นมีที่มาจากแหล่งผลิตที่ได้รับเครื่องหมายรับรองฮาลาล จึงเป็นอาหารที่ไม่ฮารอมสำหรับมุสลิม

ผลการวิจัยยังพบว่ากลุ่มตัวอย่างจำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 17.50 บริโภคอาหารจากร้านอาหารทะเล โดยให้เหตุผลคล้ายคลึงกับกลุ่มตัวอย่างที่บริโภคอาหารจากร้านอาหารจานด่วนว่า วัตถุบิในการปรุงอาหารทะเลเป็นวัตถุบิที่ไม่ฮารอม โดยเฉพาะไม่มีเนื้อหมูแน่นอน ร้านอาหารทะเลจึงเป็นร้านอาหารที่ฮาลาล

นอกจากนี้ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่างจำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 15 บริโภคอาหารร้านเจและร้านมังสวิรัต เนื่องจากเป็นร้านอาหารที่ไม่ใช่เนื้อสัตว์ปรุงอาหารทำให้แน่ใจได้ว่าเป็นอาหารที่ไม่ปนเปื้อนสิ่งฮารอม

ในกรณีร้านเจและร้านมังสวิรัต มีข้อมูลที่น่าสนใจ คือ กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 5 ให้คำตอบว่า อาหารร้านเจและร้านมังสวิรัตเป็นอาหารฮารอมเนื่องจากเป็นอาหารที่เป็นความเชื่อของศาสนาอื่น

ขณะเดียวกันมีกลุ่มตัวอย่างจำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 15 บริโภคอาหารร้านทั่วไป และกลุ่มตัวอย่างจำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 7.50 บริโภคอาหารจากห้องอาหารในโรงแรม กลุ่มตัวอย่างทั้ง 2 กลุ่มเพียงแต่หลีกเลี่ยงไม่รับประทานเนื้อหมูและอาหารที่มีหมูเจือปน โดยกลุ่มตัวอย่างเลือกบริโภค น้ำพริก ปลาเผา ไก่ อาหารทะเล และอาหารที่ทำจากเนื้อสัตว์อื่นๆ รวมทั้งบริโภคชุดอาหารขันโตกโดยหลีกเลี่ยงไม่บริโภคหมู

4.7 อาหารเพื่อสุขภาพกับอาหารฮาลาล

จากลักษณะโดยรวมของอาหารเพื่อสุขภาพและประโยชน์ของอาหารเพื่อสุขภาพที่กล่าวมาข้างต้น นอกจากอาหารเพื่อสุขภาพจะเป็นทางเลือกสำหรับผู้บริโภคที่ต้องการดูแลสุขภาพแล้ว อาหารเพื่อสุขภาพน่าจะเป็นทางเลือกในการบริโภคอาหารของชาวมุสลิมด้วย ทั้งนี้เนื่องจากเหตุผล คือ

1) อาหารเพื่อสุขภาพเป็นอาหารที่หลีกเลี่ยงการบริโภคเนื้อสัตว์ โดยเฉพาะเนื้อสัตว์บก และเน้นการบริโภคอาหารทะเล หรือปลา

2) อาหารเพื่อสุขภาพเป็นการบริโภคอาหารตามสภาพธรรมชาติหลีกเลี่ยงการปรุงแต่งรสชาติ และการผลิตด้วยกระบวนการการผลิตเชิงอุตสาหกรรม การบริโภคอาหารตามสภาพธรรมชาติ และการบริโภคอาหารที่ไม่ผ่านกระบวนการการผลิตเชิงอุตสาหกรรมนี้ทำให้ผู้บริโภครับรู้ได้อย่างชัดเจนถึงวัตถุดิบที่เป็นส่วนประกอบของอาหาร ทำให้สามารถตรวจสอบได้ว่าไม่เป็นวัตถุดิบที่ฮารอม

3) อาหารเพื่อสุขภาพเป็นอาหารที่เน้นความสะอาดของอาหารซึ่งตรงตามหลักการบริโภคอาหารฮาลาลของชาวมุสลิมที่เน้นความสะอาดของอาหารด้วยเช่นกัน

4) อาหารเพื่อสุขภาพสนับสนุนให้บริโภคเฉพาะอาหารที่มีประโยชน์ต่อร่างกาย โดยน้อยจึงเป็นการไม่สนับสนุนให้ดื่มแอลกอฮอล์ และสารเสพติดชนิดต่างๆ

จากเหตุผลที่อาหารเพื่อสุขภาพน่าจะถูกพิจารณาว่าเป็นอาหารฮาลาลสำหรับชาวมุสลิมทั้ง 4 ข้อนั้น เกิดจากการเปรียบเทียบกับคุณลักษณะสำคัญของอาหารฮาลาลที่ประมวลได้หลักๆ ดังต่อไปนี้ คือ

1) อาหารฮาลาลต้องเป็นอาหารที่ไม่ได้มาจากสัตว์ต้องห้าม ได้แก่ หมู สัตว์และสัตว์ปีกที่ล่าหรือบริโภคสัตว์อื่นเป็นอาหาร สุนัข สัตว์เลื้อยคลาน สัตว์มีพิษหรือสัตว์นำโรค สัตว์ที่ไม่อนุญาตให้ฆ่าตามหลักการของศาสนา (เช่น มด ผึ้ง ปลวก) สัตว์ที่นำรังเกียจ และสัตว์ลักษณะเดียวกับลา

2) อาหารฮาลาลต้องไม่ใช่อาหารที่มีส่วนผสมหรือทำจากเลือดสัตว์ทุกประเภท

3) อาหารฮาลาลต้องไม่ทำจากสัตว์ที่ไม่ผ่านการเชือดตามหลักศาสนา

4) อาหารฮาลาลต้องไม่เป็นอาหารที่ปนเปื้อนจากสิ่งสกปรก ได้แก่ การปนเปื้อนสัตว์ต้องห้าม การปนเปื้อนเลือด น้ำเหลือง น้ำหนอง สิ่งขับถ่าย เป็นต้น

5) อาหารฮาลาลต้องไม่มีส่วนผสมของแอลกอฮอล์และสารเสพติดทุกประเภท

6) อาหารฮาลาลต้องเป็นอาหารที่มีประโยชน์ต่อร่างกาย

7) อาหารฮาลาลต้องเป็นอาหารที่ผลิตในสถานที่ที่มีความสะอาด รวมทั้งอุปกรณ์และภาชนะที่บรรจุอาหารต้องมีความสะอาด

จากลักษณะของอาหารเพื่อสุขภาพและคุณลักษณะของอาหารฮาลาลที่กล่าวมานั้น อาหารเพื่อสุขภาพและอาหารฮาลาลมีความแตกต่างกันในประเด็นที่ชัดเจน คือ เนื้อสัตว์บางชนิดที่ผู้บริโภคอาหารเพื่อสุขภาพสามารถเลือกบริโภคได้นั้น เป็นเนื้อสัตว์โดยทั่วไปที่ไม่ต้องมาจากการผ่าน

การเชือดตามหลักการของศาสนา ซึ่งแตกต่างจากผู้บริโภคอาหารฮาลาลที่สามารถบริโภคเนื้อสัตว์ได้เฉพาะเนื้อสัตว์ที่ผ่านการเชือดตามหลักการของศาสนาเท่านั้น

นอกจากความแตกต่างเรื่องที่มาของเนื้อสัตว์ที่ผู้บริโภคอาหารเพื่อสุขภาพและผู้บริโภคอาหารฮาลาลสามารถบริโภคได้แล้วนั้น อาหารฮาลาลและอาหารเพื่อสุขภาพเป็นอาหารที่มีคุณลักษณะที่แทบไม่มีความแตกต่างกันเลย และด้วยความคล้ายคลึงกันระหว่างอาหารฮาลาลและอาหารเพื่อสุขภาพนี้ ทำให้การศึกษาวิจัยพฤติกรรมการบริโภคอาหารของชาวมุสลิมในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ครั้งนี้ มีแนวความคิดว่า ท่ามกลางการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมที่มุสลิมปัจจุบันได้มีการผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรมหลายๆด้านเข้ากับวัฒนธรรมโดยรวมในสังคมไทยปัจจุบัน มุสลิมในปัจจุบันจึงมีแนวโน้มที่จะยอมรับวัฒนธรรมการบริโภคอาหารเพื่อสุขภาพ มาเป็นทางเลือกในการบริโภคอาหารแทนที่การบริโภคอาหารฮาลาลได้อย่างสะดวกและง่ายดาย

แต่จากผลการศึกษากลับพบว่า กลุ่มตัวอย่างที่ทำการศึกษาทั้งหมดจำนวน 40 คนนั้น มีกลุ่มตัวอย่างจำนวน 3 คนเท่านั้นที่บริโภคอาหารมังสวิรัตและอาหารเจ ซึ่งเป็นอาหารในกลุ่มของอาหารเพื่อสุขภาพ ประเด็นที่น่าสนใจคือ กลุ่มตัวอย่างที่บริโภคอาหารมังสวิรัตและอาหารเจนั้น ไม่ได้คิดว่าอาหารมังสวิรัตและอาหารเจเป็นอาหารฮาลาล แต่ที่บริโภคเนื่องจากอยู่ในสถานการณ์ที่จำเป็นต้องบริโภคจึงเลือกบริโภคอาหารมังสวิรัตและอาหารเจเพราะไม่เป็นอาหารฮาลาลแต่ไม่ใช่เป็นอาหารฮาลาล

ขณะเดียวกันยังมีประเด็นที่น่าสนใจที่ซ่อนทับอีกประเด็นหนึ่ง คือ กลุ่มตัวอย่างดังกล่าว นอกจากไม่ได้มีแนวความคิดว่าอาหารมังสวิรัตและอาหารเจเป็นอาหารฮาลาลแล้ว กลุ่มตัวอย่างที่บริโภคอาหารเพื่อสุขภาพไม่ได้บริโภคอาหารเพื่อสุขภาพด้วยเหตุผลที่มาจากให้ความสำคัญกับคุณลักษณะเด่นของอาหารเพื่อสุขภาพคือ บริโภคเพื่อให้มีสุขภาพดี แต่ประเด็นหลักที่กลุ่มตัวอย่างบริโภคอาหารเพื่อสุขภาพนั้นมาจากเหตุผลที่ว่า อาหารเพื่อสุขภาพเป็นทางเลือกในกรณีที่ไม่มีอาหารฮาลาลให้บริโภค นอกจากนี้ ยังมีกลุ่มตัวอย่าง 1 คน ที่ให้เหตุผลในการบริโภคอาหารมังสวิรัตและอาหารเจในบางครั้งที่ไม่สามารถหาอาหารฮาลาลได้ว่าซื้อสละมาบริโภคเพื่อต้องการลดความอ้วน

จากผลการศึกษาที่กล่าวมาพบว่ากลุ่มตัวอย่างจำนวนร้อยละ 60 ไม่สนใจบริโภคอาหารเพื่อสุขภาพ ขณะที่กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 5 นอกจากไม่บริโภคอาหารเพื่อสุขภาพแล้ว ยังคิดว่าอาหารเจเป็นอาหารฮาลาล เนื่องจากเป็นความเชื่อของอีกลัทธิหนึ่งทำให้แนวความคิดที่ว่า ชาวมุสลิมในจังหวัดเชียงใหม่อาจมีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการบริโภคโดย มีการรับวัฒนธรรมเกี่ยวกับการบริโภคอาหารเพื่อสุขภาพมาผสมกลมกลืนกับวัฒนธรรมในการบริโภคอาหารของชาวมุสลิม อันจะนำไปสู่การเกิดขึ้นของอาหารฮาลาลรูปแบบใหม่ ซึ่งเป็นนวัตกรรมของการผสมกลมกลืนกันระหว่างบทบัญญัติเรื่องการบริโภคในคัมภีร์อัลกุรอ่านกับกระแสความนิยมในการบริโภคอาหารยุคปัจจุบันนั้น เป็นแนวความคิดที่ยังไม่ปรากฏขึ้นจริงในสถานการณ์ปัจจุบัน